Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
Полтавський інститут економіки і права

ПРАВОВІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ ЧАСУ

**До 25-ліття Університету «Україна»
та 75-ліття Загальної Декларації прав людини**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
V Всеукраїнської науково-практичної конференції

5-6 грудня 2023 р. || м. Полтава

КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА ТА ФІНАНСІВ
Полтавського інституту економіки і права
Університету «Україна»

Полтава – 2023

Таким чином, психологічна травматизація військових потребує вчасного надання психологічної допомоги та реабілітації з метою попередження негативних ускладнень.

Список використаних джерел:

1. Бельмега І. В. Вплив акцентуйованих рис характеру на виникнення стану соціально-психологічної дезадаптації у військовослужбовців НТУ : кваліфікаційна робота магістра спеціальності 053 «Психологія»; наук. керівник О.А. Лукасевич. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 102 с.
2. Блінов О. А. Вплив стрес-факторів діяльності на військовослужбовців. *Вісник НАОУ*. Київ : Міленіум, 2006. Вип. 2. С. 118-124.

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ: СУЧАСНИЙ ДИДАКТИЧНИЙ ВИМІР

Лариса Семеновська,
доктор педагогічних наук, професор кафедри
загальної педагогіки та андрагогіки
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Михайло Рамусь,
кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри пропедевтики ортопедичної стоматології
Полтавського державного медичного університету

Сфера вищої освіти в епоху глобалізації та цифровізації визначається як системотвірний і стратегічно важливий ресурс розвитку держави та її громадян. Особистість виступає головним об'єктом інвестування й носієм економічних прибутків. Галузь вищої освіти перетинається з іншими суспільними сферами, трансформуючись у новий інтегрований простір, який стає показником наукового, культурного, освітнього та інноваційного рівня розвитку країни. Якість освіти та життя конкретної особистості детермінується як критерій розвитку, а соціальна політика має індивідуально-стимулюючу та інвестиційну спрямованість. Активність особистості в умовах глобалізаційних процесів є соціальним базисом національної безпеки та реформ, створення суспільних цінностей, усвідомлення трансформаційних вимог часу та впровадження нових стандартів розвитку України. У цьому контексті розвиток вищої освіти пов'язаний із реалізацією таких принципів, як гуманізація, індивідуалізація та адаптивність, про що й зазначено в провідних документах (Закон України про вищу освіту, 2014; Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки, 2020 тощо).

Проблема індивідуалізації навчання перебуває в центрі наукових інтересів вітчизняних (І. Волобуєва, В. Кремень, С. Гончаренко, Л. Кондрашова та ін.) та зарубіжних (K. Robinson, D. Laurillard, C. Thille та ін.) педагогів. Аналіз сучасних джерел свідчить, що парадигма сучасної особистісно орієнтованої освіти розширює поняття «індивідуалізації» від базового усвідомлення викладачем психофізіологічних особливостей студента до створення індивідуального освітнього простору в результаті індивідуальної самостійної творчої діяльності. «Педагогічна енциклопедія» (за науковою редакцією В. Кременя) тлумачить індивідуалізацію як «планування та здійснення навчання відповідно до індивідуальних особливостей» [5]. Тож індивідуалізація спрямована на врахування

здібностей, особливостей темпераменту, інтересів, здібностей студента для забезпечення високого рівня засвоєння знань.

У вказаному контексті І. Волобуєва зазначає, що індивідуалізація навчання спрямована на гармонізацію рівня і змісту навчальної діяльності з природними можливостями особистості за допомогою диференціації завдань та форм навчання з метою підвищення рівня результатів навчання. Вартим уваги є міркування дослідниці щодо застосування індивідуалізації на різних стадіях засвоєння знань засобами перспективного планування. Тож на початкових етапах студент працює самостійно над завданнями низького рівня складності, а в міру підвищення рівня сформованості навичок самостійного навчання він опановує більш складний матеріал. Надзвичайно важливим у цьому є усвідомлення викладачами та студентами їхньої спільної мети та реалізація інтерактивної суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачем і студентом [4].

Щодо подальшого розвитку ідеї індивідуалізації цінними є наукові розробки В. Єремєєвої. Учена студіює проблему індивідуалізації у площині професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. В. Єремєєва потрактовує індивідуалізацію як одну із форм організації навчання із залученням принципів системного мислення для аналізу індивідуальних особливостей та подальшого створення системи індивідуалізованих завдань. Дослідниця називає індивідуалізацію навчання проникаючою технологією [6, с. 6] з пріоритетом індивідуального підходу. Учена переконує, що головне завдання індивідуалізації навчання полягає не лише в адаптації навчального процесу до індивідуальних особливостей студентів. Пріоритетом у цьому є формування ціннісних індивідуальних особливостей студентів. Вказуючи на значні переваги індивідуалізації, В. Єремєєвої окреслює також і її недоліки (практична складність реальної можливості врахування індивідуальних особливостей групи студентів з огляду на велику кількість їх під час групових аудиторних занять, складність щодо розробки системи індивідуальних завдань для кожного окремого студента).

Науковий інтерес становлять дослідження, у яких вчені обґрунтовують психолого-педагогічні умов для реалізації ідеї індивідуалізації навчання. Приміром, К. Борсук виокремлює такі умови: розвиток у студентів позитивної внутрішньої мотивації та усвідомленого ставлення до процесу навчання як процесу максимально наближеного до умов майбутньої професійної діяльності, що забезпечується позитивними результатами особистісного прогресу; реальне об'єктивне оцінювання рівня знань студентів та постійний моніторинг прогресу чи регресу результатів навчання; визначення індивідуально-психологічних особливостей студентів з урахуванням психоемоційних та вольових рис; розробка індивідуальної освітньої траєкторії; створення позитивного психологічного та емоційного навчального простору [3, с. 93].

Сучасні зарубіжні вчені також розробляють ідею індивідуалізації навчання. Британський вчений К. Робінсон (Ken Robinson) стверджує, що традиційні освітні системи часто надають пріоритет «відповідності» науковому знанню та стандартизованому тестуванню, а не розвитку креативності та індивідуальних талантів. К. Робінсон відстоює позиції персоналізованого та цілісного підходу в освіті, згідно з яким перевага надається заохоченню інтересів особистості та формуванню знань і навичок на цьому ґрунті. Дослідник виступає за перехід від конвергентного мислення – знаходження єдиного правильного рішення – до дивергентного мислення – генерування кількох можливих рішень;

учений свідомий, що традиційні системи освіти, як правило, віддають пріоритет першому, часто обмежуючи здатність особистості мислити інноваційно. К. Робінсон пропагує ідею про те, що освіта має бути персоналізованою, щоб задовольнити індивідуальні сильні сторони, таланти та інтереси; виступає проти універсального підходу (уніфікованого навчання) та закликає до більш гнучкого та індивідуального освітнього досвіду) [1].

Проблемою персоналізації навчання засобом цифрових технологій, зокрема онлайн курсів, займається американська вчена К. Тілле (Candace Thille). Дослідниця переконує, що важливим чинником персоналізації освітнього процесу є аналітика навчання. Учена доводить, що педагог обов'язково має збирати та узагальнювати дані про навчальну поведінку особистості, щоб отримати уявлення про перебіг навчання. Використовуючи ці аналітичні матеріали, педагог має можливість створити персоналізований досвід навчальної діяльності особистості, а також допомогти вчителям і студентам оптимізувати стратегії викладання та навчання [2].

Узагальнення наукових джерел дозволяє визначити такі сучасні механізми індивідуалізації навчання: забезпечення гнучкості системи вищої освіти; застосування дуальної системи навчання (поєднання теоретичного навчання в закладах вищої освіти і практичного досвіду на робочому місці; це дозволяє особистості здобувати не тільки теоретичні знання, а й застосовувати їх на практиці); реалізація індивідуальних навчальних планів; оцінка на основі компетенцій; розвиток самостійності особистості; забезпечення адаптивності програм навчання; фокус на різноманітних методах навчання (використання різноманітних методів навчання, включаючи групову та індивідуальну роботу, проектні завдання, новітні технології, що дозволяє викладачам адаптувати підходи до навчання залежно від потреб студентів); диференціація навчання (застосовується адаптація навчального контенту та методів навчання в залежності від індивідуальних рівнів та темпів засвоєння інформації); системна профорієнтація; широке використання цифрових (персоналізованих) технологій освіти (інтерактивні дошки, програми для індивідуального навчання, онлайн-ресурси та освітні програми).

Отже, у контексті студійованих дидактичних положень є підстави стверджувати, що процесу індивідуалізації притаманний природовідповідний і динамічний характер, що відображається у варіативності мети, змісту, завдань, технологій, форм та методів навчання відповідно до інтересів, здібностей та пізнавальних можливостей студентів. Водночас важливо акцентувати щодо важливості створення гуманних суб'єкт-суб'єктних відносин між викладачем та студентом у ході індивідуалізації навчального процесу, оскільки взаємозв'язок викладача й студента надзвичайно важливий для забезпечення якості освіти.

Список використаних джерел:

1. Robinson K. You, your child, and school : navigate your way to the best education. New York, New York: Viking, 2018. 167 p.
2. Strader R., Thille C. The open learning initiative: Enacting instruction online. Game Changers: Education and Information Technologies. 2012. P. 201-213. Retrieved from https://www.educause.edu/research-and-publications/books/game-changers-education-and-information-technologies (дата звернення: 10.09.2023).

3. Борсук К. Психолого-педагогічні особливості індивідуалізації професійно орієнтованого навчання майбутніх перекладачів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. 2011. № 34. С. 90–94.
4. Волобуєва І. Індивідуалізація навчання як психолого-педагогічна проблема сучасної вищої школи. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*. 2013. №2. С. 227–231.
5. Енциклопедія освіти / Національна академія педагогічних наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. К.: Інтер, 2021. 1144 с.
6. Єремєєва В. Індивідуалізація як перспективний спосіб створення технологічних систем професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя. *Професійна педагогічна освіта: системні дослідження*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. С. 210-230.

БУДІВЛЯ СПОРУДИ КУРСІВ ВОГНЕСТІЙКОГО БУДІВНИЦТВА ПІД ЧАС ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Ігор Сердюк,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності «Електроенергетика»
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
Артем Євстратенко,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності «Електроенергетика»
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
Науковий керівник: Марина Міщенко,
кандидат філософських наук, доцент
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Перша світова війна, незважаючи на близькість фронту до України, не стала перешкодою для розбудови Харківського політехнічного інституту. Так, будівлю споруди для курсів вогнестійкого будівництва було розпочато в розпал Першої світової війни. Сьогодні вона називається вечірній корпус. Історія забудови цього корпусу не описана в літературі. Навіть в фундаментальному дослідженні Журила Д. Ю. «Становлення та розвиток Харківського Технологічного інституту в кінці XIX – початку XX ст.» [1] спорудження будівлі для курсів вогнестійкого будівництва практично не описано, що актуалізує дану тему для вивчення.

24 вересня 1913 року Міністерство народної освіти на підставах, вироблених навчальним комітетом і повідомленнях при поданні від 31 серпня того ж року, дозволило організувати при Харківському технологічному інституті Олександра III курси вогнестійкого будівництва. Цей дозвіл було заслухано в навчальному комітеті 8 жовтня 1913 року. А на тому ж засіданні було постановлено: «Відвести Курсам вогнестійкого будівництва під будівництво теплого сараю місце на головній дорозі поблизу хімічного корпусу». Навчальний комітет постановив: «Ввести в проект договору зазначені додаткові пункти, для остаточного